

УДК 633.11«321»:631.524.85:631.559

Федоренко М. В., кандидат с.-г. наук, старший науковий співробітник

Хоменко С. О., кандидат с.-г. наук, старший науковий співробітник, завідувач лабораторії селекції ярої пшениці

Миронівський інститут пшениці імені В.М. Ремесла НААН України

E-mail: homenko.mip@ukr.net

ПЛАСТИЧНІСТЬ ТА СТАБІЛЬНІСТЬ ОЗНАК ПРОДУКТИВНОСТІ КОЛЕКЦІЙНИХ ЗРАЗКІВ ПШЕНИЦІ ТВЕРДОЇ ЯРОЇ

Вивчення генетичних відмінностей колекційного матеріалу пшениці за різних умов зовнішнього середовища дає можливість створити нові сорти з підвищеною екологічною пластичністю та стабільністю, що розраховані на максимальну реалізацію свого потенціалу продуктивності. Тому під час створення сортів, адаптованих до різних екологічних умов, селекційний матеріал потрібно оцінювати не лише за величиною потенційної врожайності, а і за параметрами адаптивності.

Мета досліджень передбачала провести оцінку параметрів пластичності та екологічної стабільності зразків за показниками продуктивності для залучення в наукові програми як вихідний матеріал. Дослідження проводились у 2015–2017 рр. у лабораторії селекції ярої пшениці Миронівського інституту пшениці імені В. М. Ремесла НААН України.

Матеріалом слугували 20 колекційних зразків пшениці твердої ярої різного еколого-географічного походження. У період проведення досліджень оптимальні погодні умови склались у 2015–2016 рр. (ГТК = 1,02; 1,25 відповідно), недостатнім рівнем вологості характеризувався 2017 р. (ГТК = 0,21). Це дало можливість оцінити колекційний матеріал пшениці за адаптивністю та виділити кращі.

За розрахунками параметрів ступеня стабільності урожайності виявлено зразки, що забез-

печують його рівень ($S_i^2 = 0,007-0,38$) при коливанні погодних умов з коефіцієнтом регресії, близьким до одиниці ($b_i = 0,75-0,99$) – ‘Омський изумруд’ (RUS), ‘Корона’, ‘Тома’, ‘Наурыз 6’, ‘Дамсинская янтарная’, ‘Рая’, ‘Сеймур’ (KAZ), ‘Duraking’, ‘Sandura’, ‘Enterprise’ (CAN), ‘Тера’, ‘Новація’ (UKR). Це свідчить про доцільність використання цих зразків в селекційному процесі на підвищення адаптивного потенціалу. За кількістю зерен з колоса виділено зразки з коефіцієнтом регресії ($b_i=0,590,97$) та за масою 1000 зерен ($b_i = 0,851,09$), що свідчить про пластичність цих генотипів у стресових умовах і тому вони є перспективними для використання в селекції за даними ознаками. За масою зерна з колоса виявлено стабільні та пластичні колекційні зразки, які мають перспективне значення в селекції пшениці ярої за даною ознакою та можуть бути залучені до гібридизації.

У результаті проведених досліджень виділено пластичні та стабільні колекційні зразки пшениці твердої ярої різного еколого-географічного походження за показниками продуктивності – ‘Омський изумруд’ (RUS), ‘МІП Райдужна’ (UKR), ‘Корона’, ‘Наурыз 6’, ‘Дамсинская янтарная’ (KAZ), ‘Duraking’ (CAN), які можуть бути використані в селекційному процесі на підвищення адаптивного потенціалу для залучення в наукові програми як вихідний матеріал.

УДК 633. 36:631.5:631.8:631.53.01

Федорчук М. І.¹, доктор с.-г. наук, професор

Влащук О. А.², аспірант

¹Миколаївський національний аграрний університет

²ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

E-mail: KolpakovaLesya80@gmail.com

ФОРМУВАННЯ НАДЗЕМНОЇ МАСИ РОСЛИНАМИ БУРКУНУ БІЛОГО ОДНОРІЧНОГО

Буркун білий однорічний користується великим попитом серед аграріїв. Найбільш надійним шляхом одержання високих врожаїв насіння буркуну білого однорічного є удосконалення технології вирощування. Важливою умовою формування врожаю буркуну є накопичення надземної маси, починаючи вже з перших фаз розвитку. Це залежить від умов живлення – чим воно краще, тим швидше рослини ростуть і формують сиру масу та суху речовину.

Тому мета наших досліджень полягала у вивченні динаміки накопичення сирової надземної маси та сухої речовини різних сортів буркуну

білого однорічного, залежно від ширини міжряддя та доз азотного добрива в умовах півдня України.

Дослідженнями, проведеними в 2017 році встановлено, що показник кількості сирової маси рослин буркуну білого однорічного залежить від усіх вивчаємих в досліді факторів.

Відповідно одержаним даним, найменша кількість сирової надземної маси буркуну в 2017 році формувалася за сівби з шириною міжряддя 60 см. У фазу гілкування на фоні неудообрених варіантів обох сортів значення показнику дорівнювали 280 г/м², а за інших варіантів ширини